

Stanowisko
Zarządu Związku Miast Polskich
w sprawie
konieczności wprowadzenia rozszerzonej odpowiedzialności producenta
oraz kompleksowej nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach

Zarząd Związku Miast Polskich wyraża stanowczy sprzeciw wobec braku realnych działań zmierzających do implementacji art. 8a Ramowej Dyrektywy Odpadowej, która zobowiązuje państwa członkowskie Unii Europejskiej do wdrożenia kompleksowych systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta (ROP).

Tylko bowiem pełne wdrożenie zasady „zanieczyszczający płaci” pozwoliłoby zrealizować obowiązki ciążące na Polsce w zakresie podnoszenia poziomów zbiórki, odzysku i recyklingu odpadów. Bez wdrożenia skutecznych i spójnych mechanizmów ROP cele te pozostaną nieosiągalne.

W przeciwieństwie do innych państw, w Polsce nie wdrożono dotąd kompleksowego systemu rozszerzonej odpowiedzialności producenta. Niestety, jak wynika z informacji przedstawionej w Sejmie 21 stycznia br., Ministerstwo Klimatu i Środowiska nie przewiduje wprowadzenia ROP także w 2026 roku.

Równocześnie przerzuca się na samorządy terytorialne odpowiedzialność za nieosiągnięcie ustalanych przez Unię Europejską wskaźników poziomu zbiórki, odzysku i recyklingu odpadów oraz systematycznie pozbawiając gminy realnego wpływu na efektywność działania gminnych systemów gospodarki odpadami.

Ostatnim przykładem działań osłabiających rolę gmin w systemie gospodarowania odpadami było rozszczelnienie systemu kaucyjnego, wprowadzone pod naciskiem przedsiębiorców i bez żadnych konsultacji z samorządami terytorialnymi w styczniu bieżącego roku. Tym samym, zaledwie po 3 miesiącach wdrażania systemu kaucyjnego doszło do zasadniczej zmiany zasad jego funkcjonowania.

Nakładanie sankcji finansowych na samorządy w obecnym stanie prawnym prowadzi więc do przerzucania odpowiedzialności systemowej na podmioty, które nie dysponują odpowiednimi narzędziami prawnymi, organizacyjnymi ani ekonomicznymi do realizacji narzuconych celów.

Związek Miast Polskich wnioskuje więc o pilną nowelizację ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz inne powiązane z nią akty prawa, tak aby:

- zlikwidować mechanizm sankcji finansowych nakładanych na gminy z tytułu nieosiągnięcia poziomów recyklingu,
- jasno i sprawiedliwie rozdzielić odpowiedzialność pomiędzy gminy, producentów i inne podmioty uczestniczące w systemie gospodarowania odpadami oraz dostosować cele i obowiązki tych podmiotów do faktycznych możliwości organizacyjnych i rynkowych,
- wdrożyć efektywny, powszechny i transparentny system rozszerzonej odpowiedzialności producenta,
- zapewnić gminom realne instrumenty wpływu na osiągnięcie poziomów recyklingu.

Związek Miast Polskich deklaruje gotowość do współpracy i merytorycznego udziału w pracach nad tego typu regulacjami, tak aby były one skuteczne środowiskowo, sprawiedliwe społecznie i możliwe do wdrożenia w praktyce.

Puck, 9 lutego 2026 r.

Za Zarząd
(-) Jacek Sutryk
PREZES